

Onesnaženje tal v Sloveniji ostaja problem

Slovenija pripravlja nov sistem varstva tal. Na nekaterih območjih je stanje še vedno skrb vzbujajoče.

Žiga Kariž

Ministrstvo za okolje je marca izdalo poročilo o okolju za leto 2017, ki temeljito analizira stanje okolja v Sloveniji. V njem je med drugim zapisano: »Stanje okolja se izboljšuje. Zmanjšali so se izpusti nekaterih onesnaževal v zrak in vodo, boljše ravnamo z odpadki, okrepljena so prizadevanja za ohranjanje biotske raznovrstnosti, bolje razumemo povzročitelje okoljskih izzivov.«

A na vseh področjih stanje le ni tako rožnato. Med trinajstimi področji, ki so ocenjena v poročilu, so tri, kjer je še možen znaten napredek, med njimi tudi področje rabe tal.

Vzpostavlja se nov sistem

V Sloveniji vpeljujemo nov sistem varstva tal, v okviru katerega potekajo tudi dejavnosti za vzpostavitev sistematičnega monitoringa stanja tal. Podatki o stanju onesnaženosti tal, ki so bili pridobljeni v okviru Raziskave onesnaženosti tal (ROTS), bodo podlaga za določitev lokacij monitoringa stanja tal ter za določitev območij z visoko stopnjo obremenjenosti oziroma za določitev degradiranega okolja z vidika onesnaženosti tal v Sloveniji.

Izrednega pomena za ljudi

Tla so neobnovljiv naravni vir in temelj za oskrbo s hrano, biomaso in surovinami. Ključna so v procesih

zadrževanja in filtriranja voda, vezave atmosferskega ogljika in kroženja organske snovi ter predstavljajo temelj biotske pestrosti. Od vode in zraka se razlikujejo tudi po tem, da posledice onesnaževanja v njih ostajajo dolga časovna obdobja. Snovi, ki jih izpuščamo v okolje, se namreč v tleh akumulirajo in od tam lahko prehajajo še v druge segmente okolja, tudi v prehranjevalno verigo.

Ni za vse onesnaženje kriv človek

Dr. Helena Grčman, predstojnica Katedre za pedologijo in varstvo okolja na Biotehniški fakulteti, našteva pri nas najbolj onesnažena območja z dolgoletno rudniško in topilniško dejavnostjo: Mežica, Celje, Idrija, v manjšem obsegu tudi Litija (svinec). Povečan delež kovin v tleh najdemo tudi na območju Jesenic (krom, nikelj) in v Zasavju (arzen).

A kot poudarja, ne moremo vsega onesnaženja pripisati človeku in njegovim dejavnostim, saj je veliko odvisno tudi od kamninske osnove. Nikelj in krom se na primer pojavljata na flišnih kamninah, kadmij na apnencu. Raziskava, ki jo od leta 2008 izvaja Agencija RS za okolje (ARSO), je pokazala presežene opozorilne vrednosti za nikelj in krom na Koprskem in Goriškem. V teh primerih gre za preperevanje flišne kamninske osnove.

Rezultati le za konkretno mesto

Žal so rezultati monitoringa tal z večkratnim vzorčenjem pokazali, da morebitno zmanjšanje vnosa škodljivih snovi v okolje ne povzroči nujno tudi zmanjšanja vsebnosti teh snovi v tleh. Obseg onesnaženosti tal je bistveno težje določiti kot obseg onesnaženosti zraka in vode. Rezultati vzorčenja in analiz tal so namreč referenčni le za tla na konkretnem vzorčnem mestu in ne izkazujejo stanja morebitne onesnaženosti tal širšega območja.

Za celovit pregled stanja tal v prihodnosti bo poleg onesnaževanja treba upoštevati obremenitve, ki so jim tla izpostavljena; predvsem zmanjševanje organske snovi v tleh in biološke raznovrstnosti tal, izgubo tal zaradi prekrivanja in tesnjenja tal z neprepustnimi materiali in izgubo tal zaradi erozije. [gg](#)

Tla so najbolj onesnažena na območjih z dolgoletno rudniško in topilniško dejavnostjo.

Foto: Depositphotos